

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 7 D'OCTUBRE DE 1910

Núm. 1658 ANY XXXII

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims Atrassats: 20

TANTS CAPS...

*Segons diuen de París,
aquest hivern la gran moda
vindrà a sé una cosa aixís.*

FEINA A FER

Ab l'entrada de la tardor, les entitats culturals de Barcelona recobren el moviment, la vida, que interromperen les fortes calors dels mesos estivals. En els Ateneus, en les Acadèmies, en les Societats d'Estudis, l'animació va creixent.

L'istiu no es favorable a l'acció cultural, ni a l'individual, ni a la col·lectiva. Se sent una lassitud que convida més als esbarjos de la naturalesa que a l'activitat de les funcions intel·lectuals superiors. El silenciós treball de gabinet no es gaire fàcil en els dies de calor xafogosa y de sol roent. Quan se sua no s'està per llibres ni per investigacions científiques. Imagineu-vos un filòsof o un sociòleg treballant en cos de camisa, ab un ventall en una mà, esbufegant freqüentment, y el trobareu mancat de la respectuosa dignitat que li pertoca...

Són unes altres les aficions que desperta la càlida temperatura estiuenca. En els mesos de calor resulten més agradoses les lectures literàries, fetes plàcidament a l'ombra amiga de les parres velles, o en la fresca dels ubacs, o en els voltants humits de les planyívoles fonts bosquetanes. Els que's dediquen a estudis filosòfics, sociològics o científics poden aprofitar l'istiu pera posarse al corrent del moviment artístic y literari y pera regar ab aigua feconda de poesia y de bellesa el camp dels estudis intel·lectuals, tan exposat a la secada espiritual. Una de les més profitoses y adequades tasques estiuenques es la de refrescar y perfeccionar els coneixements històrics, necessaris com a base d'altres coneixements. Es l'història la gran novel·la de l'humanitat: novel·la pel caràcter dramàtic dels seus fets y per la considerable part de fantasia que porta en sí.

Els dies minvants de la tardor donen a la vida cultural ciutadana una nova empena. Les vetlles llargues, la tristesa dels carrers per aont rodolen les fulles mortes, la confortabilitat dels gabinets de treball y de les sales de les entitats culturals, conviden a l'estudi. L'agulló sotil del saber fibla insistentment, fortament, en l'ànima nostra, y aquesta cerca el refinat plaer intel·lectual de la coneixensa.

Mes, ai!, que la vida cultural de Barcelona es encara molt feble. Es més individual que social. El moviment col·lectiu de cultura està en un estat rudimentari. En els darrers anys s'han creat alguns nuclis d'estudi—Estudis Universitaris Catalans, Societat d'Estudis Econòmics, Fundació Catalana de Filosofia, Ateneu Enciclopèdic Popular, Institut d'Estudis Catalans.—Però a l'entorn d'aquets nuclis no hi ha hagut, en general, la necessària agrupació d'elements. La majoria d'ells arrossegueu una vida raquítica, artificial, penosa. Els manca força pera viure, aire pera respirar. S'ofeguen, y fan anguniosos esforços d'asmàtic...

Es precis, es indispensable que's concedeixi an aquet problema de l'alta cultura una atenció no menys gran y assídua que al problema de la cultura elemental, de l'ensenyansa primària. Cal que's dongui ambient pera viure, aire pera respirar a les entitats culturals que avui existeixen y a les que són d'urgent creació. El problema cultural nostre no està solament en elevar el nivell general de la cultura, en fer ciutadans aptes y conscients, sinó també en produir una *élite* catalana, una selecció de joves d'amples y sòlids coneixements, una veritable aristocràcia intel·lectual que pels seus propis mèrits conquereixi veu y vot en els debats de l'Europa y trassi els plans de la nostra reedificació nacional. Un poble, pera que sigui gran, pera que influeixi en els destins del món, pera que contribueixi a l'avens de l'humanitat, ha d'esser més que un conjunt de mitjanies: ha de comptar ab fortes intel·lectualitats, ab un Estat major d'in-

teligències, ab una nombrosa aristocràcia del pensament y de la ciència.

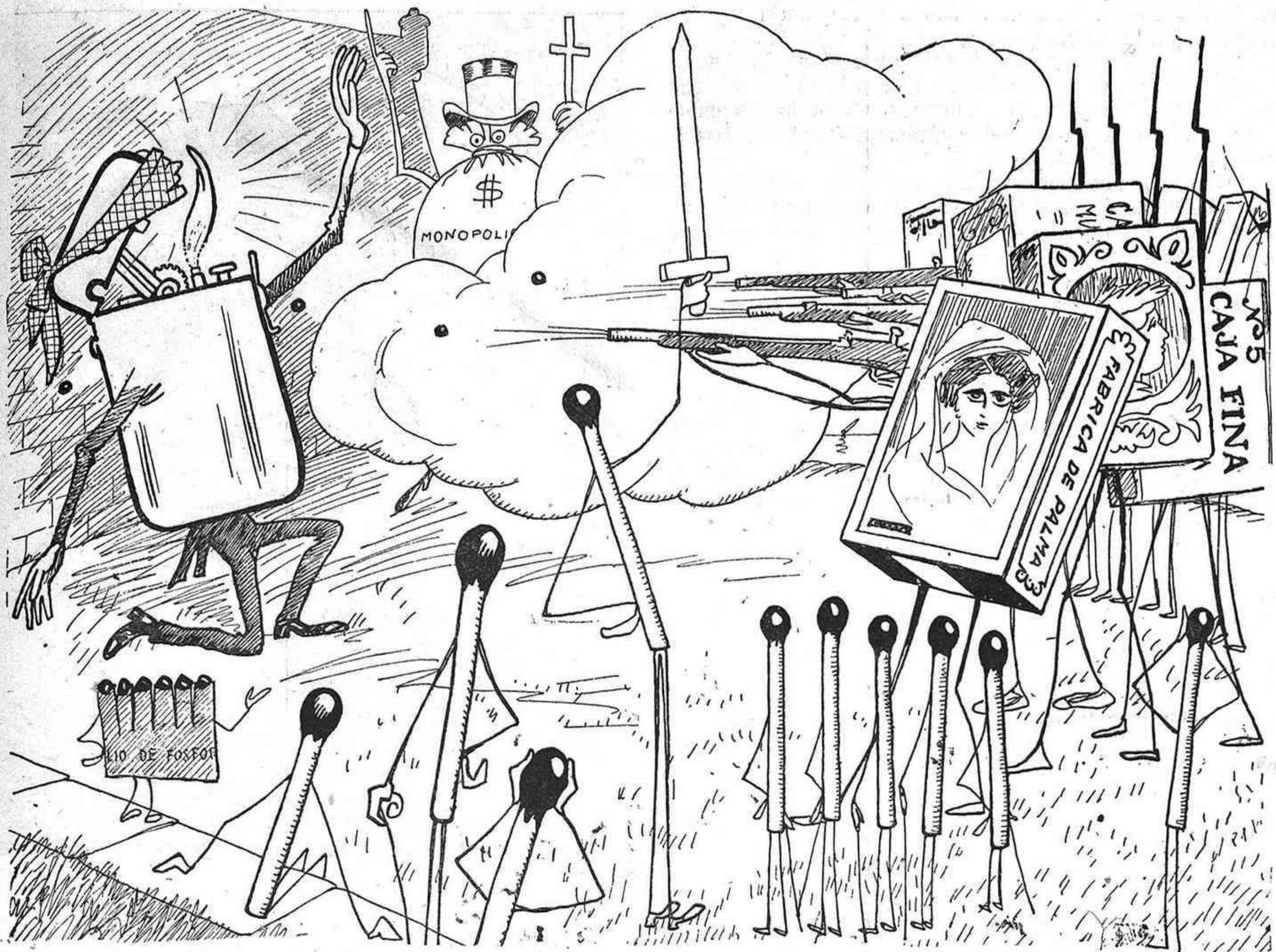
¿No fora hora de que les nostres entitats culturals, eficaçment sostingudes per les nostres corporacions públiques, donguessin un poderós impuls al nostre moviment cultural, foragitant d'un cop la frivolitat de les sales de reunió, la xorca xafarderia y la maledicència de les penyes y l'ensopiment casolà de les tertulies?

WIFRED

PORUGA

—Res, que, al trobar-me separada del marit, m'ha semblat que, sola, tindria por... y m'he comprat un gos.

L'EXECUCIÓ

—A la una... a les dues... a les tres... ¡Pum!

¡Ja està!

Sí, senyors: ja està! Dimars, a primera hora de la matinada, quedà aprovat pel nostre Excelentíssim Ajuntament el contracte de llimpiesa pública y recullida d'escombraries.

Naturalment... Allò de la reversió dels tramvies va anar tan be!... ¿Qui resisteix a la temptació de provar si la cosa pot repetir-se avui en un'altra forma?...

La sessió municipal en què'l famós contracte sigué aprovat mereixeria ser ressenyada en la secció de teatres. Comedia divertida y entretinguda com aquella no s'ha vist en cap part del món.

—¿Quantes vegades s'escombraran els carrers?—preguntava un concejal.

—Això, segons,—li responia la ponencia.—N'hi haurà que s'escombraran dos cops al dia; altres, dos cops a la setmana; altres, un...—

Y va descuidarse d'anyadir:—Y la majoria els escombrarà el vent, cada vegada que bufi ben fort.

Sobre si'ls escombriaires han de pujar o no han de pujar als pisos, va estarse discutint un' hora llarga.

El contracte exigia que'ls veïns baixessin les escombraries al carrer y les deixessin ben apilades al costat de la porta.

—¿Y si no les volen baixar?—deia un.

—Els hi obligarem a copia de multes.

—¿Y si no les paguen?

—Se'ls imposarà multa doble.

—No siguem *tiranos*—exclamava un edil conciliador:—Els barcelonins estan fets a rebre la visita de l'escombriaire, y convé respectar aquesta costum.

—Impossible!—insistia el ponent.—Aquet servei grava extraordinariament el pressupost y es necessari fer economies. Baixant els veïns les escombraries al carrer, ens sortirà més barato.—

Es clar. Y encara més barato els sortiria obligant a cada cap de casa a portar ell mateix les seves escombraries a Collblanc o a càn Tunis.

Per fi, va tranzigirse la qüestió d'una manera molt bonica. Els escombriaires pujaran als pisos sempre que'l propietari de la casa s'avingui a pagar per aquet concepte sis pessetes y mitja cada any. *E si non, non*. Tant se val que la casa tingui un sol veí, com que'n tingui trescents. Sis pessetes y mitja: tarifa única.

Previsors com ells sols, els senyors regidors, que's veu que ab això de la bruticia hi tenen la mà trencada, no volgueren deixar en l'aire ni'l més insignificant detall. Aont han de durse les escombraries un cop recullides; de qui són els animals morts que's troben al carrer; quina participació li correspon al Ajuntament en el producte de l'*article*, convertit ja en abono... Si s'hi arriben a atrevir, de fixo que fins haurien discutit si les puntes de cigarro s'hauran de vendre directament en les oficines municipals o en els estants de l'Arrendataria.

Un dels punts que més interès han tingut en especificar

es la duració del contracte. ¿Saben per quant temps l'han fet? Per trenta anys.

¡Quin descans pels nostres fills y pels nostres nets!... Vagin com vagin les coses, desde ara ja se sab de segur que ab el rengló de les escombraries no s'hi han d'amoinar pera res. El nostre paternal Ajuntament els ho ha deixat tot arreglat fins l'any 1940...

Això sí: ja pot suposarse que un servei com el que'l contractista de la llimpiesa prestarà a Barcelona no s'obté aixís com aixís. Prop d'un milió y mitg de pessetes al any vindrà a costarnos.

Peró ¡què diable! per un milió y mitg de pessetes ¿quina es la ciutat que's nega a acceptar un contracte en virtut del qual hi haurà carrers que s'escombraran dues vegades al dia, altres que s'escombraran quatre vegades al mes y altres que no s'escombraran mai?...

D'aquesta feta—y això també hi ha que tenirho en compte—Barcelona s'haurà posat d'un salt a l'altura de Madrid.

Madrid té una «Academia Española» que *limpia, fija y da esplendor*. Nosaltres tindrem també un contracte que *limpiarà* les vies públiques, *fijará* el preu dels «abonos» y *dará esplendor* a la ciutat, acreditant davant del món la seva fama de rumbosa.

Y que no vinguin ara els maliciosos a volernos espantar ab la profecia de que l'admirable combinació municipal votada el matí del dimars pels nostres inclits regidors, a pesar de costarnos el pico que hem dit, deixarà la ciutat tan bruta y tan asquerosa com sempre...

De que'ns *llimpiarán*, ja'n poden estar segurs.
Quan menos, la butxaca.

MATIAS BONAFÉ

NEUS SUÁREZ

Distingida primera actriu de l'Eldorado.

An en Franquesa, que a cada paraula empleia tres vegades l'auxiliar *dairòs*, devem l'inefable joia d'haver cregut, per un moment, que'ls anys no passen pera nosaltres. Al anarse'n del Romea se n'ha dut en Franquesa tot lo típic y tradicional, tot lo que té un veritable regust de barcelonisme y ha constituït durant una llarga serie d'anys la major font de civilització entre nosaltres.

En Franquesa, que ha acoblat de nou els antics gloriosos elements del teatre *pitarrès* que'l temps ha anat deixantnos, el dia de l'inauguració de les seves tasques aplegà en el historic teatre de la Santa Creu una concurrència tan nombrosa com lluida.

Y pera que no manqués cap detall al quadro, pera donarnos una més exacta impressió de que'ns trobavem *a casa nostra*, allargà desmesuradament els intermedis; els acomodadors molestaren al public passantli a recullir les butaques; en Sans—el dentista—ocupà un prosceni del segon pis ab els seus impertorbables companys de l'otomana del saló de descans del Romea; en Goula ens digué, ab el seu aire de *tenorio* casulà, entre familiar y candorós, uns quants versos de l'Aulés, y ab tot y jugar un drama del vell repertori, hi havia qui no's recordava del paper. Inutil fer constar que ab tant preciosos elements els aimants de la tradició estiguerem com en la propia gloria.

A l'inaugural d'en Franquesa no va mancarhi res. Fins en Capdevila, convertit en hèroe de la vetllada, va engegarnos un admirable discurs, escrit expresament per ell pel conegut autor comic, distingit critic de teatres y il·lustrat director de *La Escena Catalana*—ara Plassa del Pi, 5,—don Salvador Bonavia Flores.

Y pera acabar de donar el cop a la cosa convertiren, els nostres més afamats intellectuals, el vestibul en animada penya, mentres els actors anaven engegant el devassall copiós de ripis y conceptes enrevessats de l'obra d'en Pitarra.

Abans d'anàrnosen a dormir, el nostre Burgas, que per res se torna vermell y que en això d'estrenar en nits d'inauguració ha

rellevat an en Ramon del Vendrell, va deixarnos veure la seva simpàtica silueta, que adornen una calva llampanta y un abdomen d'allò més rodanxó. An en Burgas, li serví de marc pera presentarse una decoració de sala pur estil 606, que vol dir totalment *averiada*.

Espanta, pensar lo que seria de nosaltres sense aquestes nits inolvidables, en les que'l geni d'en Franquesa's complau en delectarnos!... Perxò al cloure aquesta nota no podem estarnos d'exclamar:

—Que per molts anys... en vida de tots!

Fulano de tal es això,
y allò, y allò altre

—Dispensi: *fulano de tal* es un bon xicot, y fa mal fet tenintlo en aquet concepte. Són les apariencies, les malhaurades apariencies les que li representen del modo que acaba de dir. Les apariencies, que, per desgracia, governen el món y que han usurpat el lloc que a les idees correspon de dret. Les apariencies, que són el tot: el terme, el fi, l'objecte, y que devenen els motius que determinen les nostres accions. L'August Comte tenia raó sobrerera al dordre's de que l'edifici social reposés tot enter sobre aquesta base precaria,

incerta, fragil, ab tot y passar per lo més durable y consistent de la natura surorgànica. ¿Vostè sab tot lo que pot la forsa de les opinions ja formades de les idees exteses?... Un arriba fins a dubtar de que Spencer estigués en lo cert, y fos, per tant, conseqüent ab ell mateix, a l'objectar a la fórmula del creador de la filosofia positivista que són els sentiments els qui regulen y transformen la vida de les colectivitats. Cregui lo que li dic: la sort d'aquestes depèn únicament dels caracters. Perquè, en realitat, ¿què es el caracter —y això en Ribot, en Paulhan y en Fuillée ens ho tenen demostrar—més que un modo personal y permanent de sentir y voler, de síntesis més o menos estables formades per elements psíquics els més variats? Pot estar segur de que *fulano de tal* no es altra cosa que una víctima de les apariencies, a les quals ajuda el seu caracter sorrut, quelcom ordinari, el seu posat d'etern amargat, ab tot y esser en el fons un home que no té potser de què queixarse.

—Lo que tal volta manqui a *fulano de tal* es arribar a curarse de la mania de murmurar de les amistats, especialment de les que alguna vegada l'han servit. Clar, que tampoc li aniria malament un xic menos d'impaciencia en els guanys de la política, y una mica més de tino que li estalviés, per exemple, l'escriure un dia un article personal violentísim, pera anar després a entonar el més vergonyós dels *mea culpa* sola la coberta dels tinglados del moll...

—De lo de la colocació, ríguissen, cregui'm.

—¿Que no té inventiva? El fet de que pera escalar el teatre dongués una petita traducció no prova lo que ara està dient. Además, que ja es sabut que foren raons d'un ordre intim, massa especials pera que ara les hi expliqui, les que l'impulsaren a oficiar de traductor...

—Podrà convence's aviat de què es veritat lo que li dic, si la sort li va un xic de cara. Si *fulano de tal* té una mica de paciencia, de no incorrer en alguna de les etzegallades filles del seu temperament llunatic—aquet temperament seu maleit, que, com abans li he contat, es el seu enemic més gros—si no'n fa *una de les seves*, podrà veure aquest hivern com els actors catalans, en altre temps per ell mateix tan befats y escarnits, com aquet teatre català, que, en opinió seva, put a espardenyia y all-i-oli, li *posa* un acte.

—Això de l'exit ja es una cosa més difícil.

—El fet de que les primicies que un colega va avensàrenosen estessin mancades d'*esprit*, no es prou pera avensar un judici respecte de la totalitat de l'obra.

—*La Publicidad*, sí, senyor; una de les seves eternes deries, a lo que's veu.

—Lo que hi ha es que la naturalesa de *fulano de tal* desconcerta a primera vista de tan senzilla como es. Ab ell se dona el cas particularísim de que la seva cara de malhumorat y la seva afició al conreu de la crònica sagnant, siguin un altre vestit dels molts ab que s'engalana. D'amagat, prova de practicar el genre festiu tirant y tot a verdós.

—Lo de que'l mogui la *bilis* o l'inspiri el despit, són tantes altres falornies; puc assegurarl'hi.

—Males volenses... res més que males volenses... *Fulano de tal* no es això, ni allò, ni allò altre... A despit de la seva cara tenebrosa, *fulano de tal* no es més que un bon xicot que en els seus moments de serena apacibilitat s'assaija y tot en el geure festiu, tirant a picaresc...

—El seu malhumor, el seu aburriment y el seu pessimisme fatidic, altres tantes *poses*, tot plegat, veliaquí. Visqui convensut de que en el fons no'l mou més anhel ni desitja altra cosa que resoldre el prosaic y enrevessat problema d'*anar tirant* del mellor modo possible. Lo mateix que a mi y que a vostè. Igual que a tothom. L'aspiració suprema de fer *bullir Polla*, domina per complert en lo més pregon del seu esperit. Apaibagar un desitg, satisfer una necessitat, equival, propiament, a la realisació d'un fi social. En tesis general, es pera satisfer les nostres múltiples necessitats per lo que'ns posem en acció, per lo que treballem y per lo que apliquem les diverses categories dels nostres coneixements. L'era dels ensomnis, els anys de les ilusions, s'han esvait totalment pera *fulano de tal*. Els mellors entusiasmes, les més tendres afeccions, les té avui al Negociat d'Aixamplis. ¡No sé, als regidors, què dimontri els costaria donarli gust d'una vegada! Certament que, per ferlo glatir tant, no calia confondre's ab el po-

DINÁMICA ATMOSFÉRICA

—El temps fa el boig...? jo també.

pulatxo que poblà les taules d'aquell famós y comprometedor banquet...

—Res... es cosa de saber esperar. Y tingui la certesa de que si als homes de la *Lliga* els passa un dia pel magí l'organisarne un de consemblant, *fulano de tal* es molt capàs de no mancarhi, en comptes de burlarse'n despietadament, com en altres temps solia fer. En soma, y pera acabar: Cònstili que'ls actes dels individus obeeixen al pensament, del que n'exteriorisen y simplifiquen, pera dirho aixís, els moviments íntims, breus, ràpids y inconeguts. Y tota nova orientació de l'esperit, tant en el camp de la ciencia com en els dominis de la filosofia y en les regions de l'art, influeix poderosament sobre'ls diferents modos del nostre obrar... Tota conducta humana amaga una estètica, una filosofia y una ciencia: com si diguessim un origen viu que fa neixer y alimenta l'esfors individual. Aixís, doncs, de creure an en Von Yhering, el fundador cèlebre de l'escola alemana de la filosofia del dret, an en Arkwright, en Crompton, en Watt y en Cartwright, no'ns queda més remei que'l d'acullir favorablement l'explicació de la vida psíquica, superior a l'apoi de les influències múltiples derivades de la vida en comú, pera provar que *fulano de tal*...

—Prou! No parli més... Ja'm dono per convençut.

Boy

GLOSARI

PALADÍSTICA

Avui, pera dinar, les curoses y solícites mans de les abnegades dònnes de casa m'han preparat una agradabilíssima sorpresa.

Cal advertir que una de les coses que més ilusió'm fan, a casa, a l'hora del apat, es l'estar completament ignorant de lo que ha de venir després de lo que menjo. El plat-sorpresa, la racció X, el guisot interrogant constitueixen pera mi lo més saborós d'un dinar familiar. Per això no pregunto mai a les cuineres, per això no vui saber el «menú», per això no destapo mai les cassoles fins que són al punt de consagració.

Y heusquí que avui, tot dinant, després de la clàssica y aborrible carn d'olla, la minyona, ab aire de triomf y ab un somris ironic als llavis ha colocat davant meu, damunt les albies estovalles, una plata de salsitxes fresques voltades d'un gran rosari de rovellons cuits al forn, uns rovellons magnífics, sans, perfumats, cullits d'hores abans en el cor dels boscos de Valldaura.

Ab quin dalit egoista m'he posat jo mateix la racció!.. Ab quin goig m'he fet la part del golafre!..

Com les criatures que's fan durar la mitja presa de xacolata, anava jo trencant els bolets ab les dents, mastegantlos ab parsimonia, atent a la sensació exquisida que'm produien al paladar els mil gustos, les mil selvà-

CONCERT FONOGRAFIC

—¡Quina música més extranya!... Crits, canoades, coses que cauen... ¿Còm se'n diu d'aquesta pessa?

—«Una tarde en Lisboa.»

tiques aromes... Serà una blasfemia, si voleu, però ús confesso la meva debilitat. En aquells instants m'he sentit més admirador d'en Brillat-Savarin que de'n Shakespeare y de l'Heine.

Y he comprès que, al costat de les salsitxes ab rovellons, els tan alabats molls bullits d'en Xenius, queden migrats, pobres, ridiculs...

XARAU

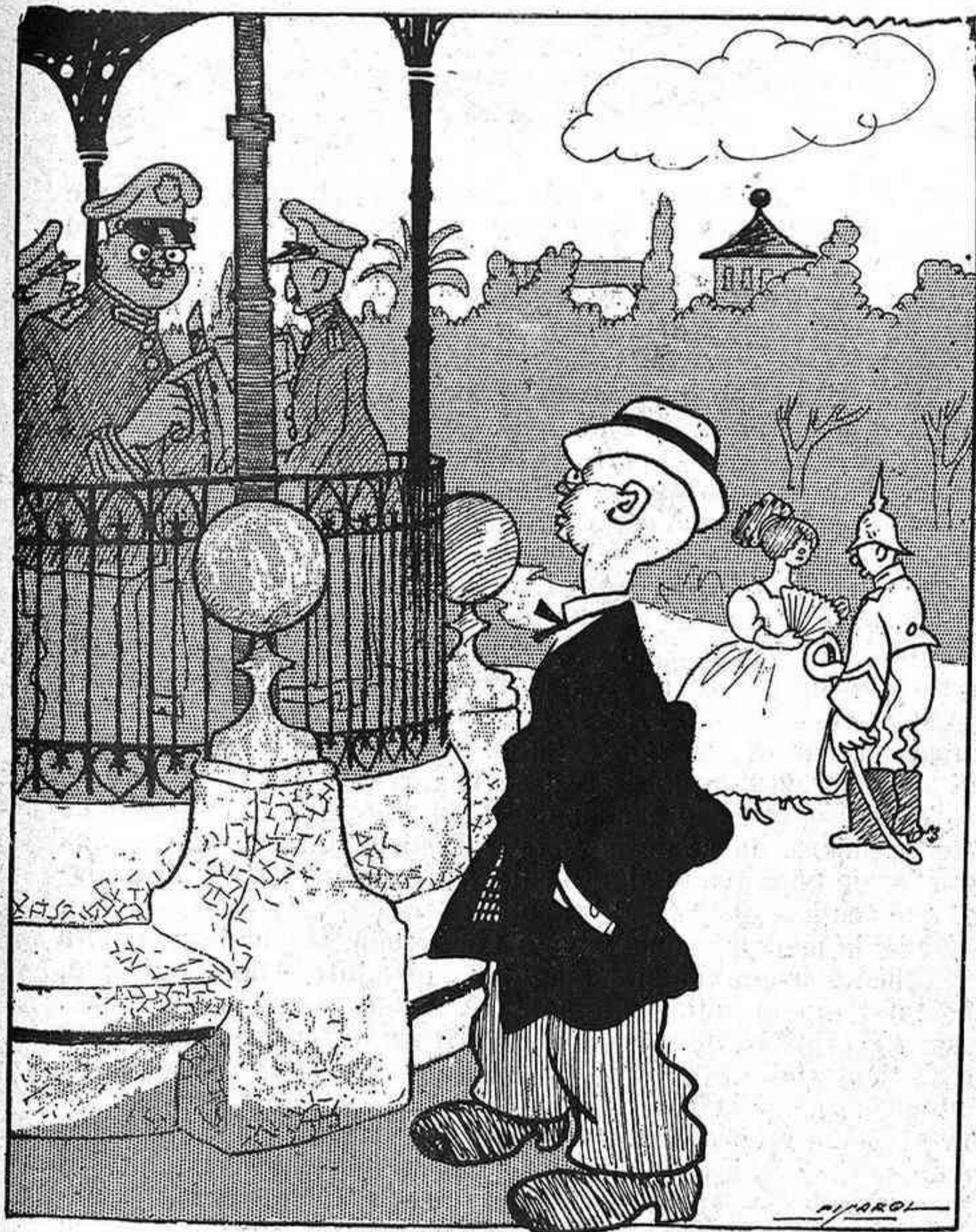
En Pous y Pagès, conferenciant

Dimars a la nit l'empresa que prova enguany de fer marxar el Romea, volgué obsequiar als autors, als artistes y a la Prempsa, ab una avant-première de *La verge boja*, que s'estrenava l'endemà. Pera donar més solemnitat a l'acte y pera orientar-

nos a tots respecte de l'alcans y la transcendència de l'obra d'aquet senyor Bataille, que no sabem d'aont diable haurà sortit, en Pous y Pagès, traductor de Schiller, autor d'*El mestre nou*, *L'enemic*, *Els visionaris*, y tantes altres obres capdals del nostre moderníssim repertori, ens feu la gràcia d'una conferència preliminar, pesada com un *Tot passant* y bon xic més llarga, per desgràcia.

Diuen els qui el coneixen que es en Pous y Pagès un model d'esposos y un excelent pare de família. *El cronista*—com escriuen els periodistes cursis—afegeix aquí que, als ulls de la gent, seria també en Pous una excelent persona si deixava a casa seva aquest afany seu insaciable de ferse un lloc entre'ls nostres literats. Els merits d'en Pous home de lletres són tan petits com gros el seu afany de colsejarse ab el primer *quidam* que per qualsevol medi arriba un dia a assolir una mitjana notorietat.

Artísticament no pot en Pous vanagloriarse de posseir res més que un immens caudal de bons intents. Algú el presentà dies enrera com un home posseït d'una absoluta manca de criteri, que a tot li fa respondre *amen*, segons siga la qualitat de la persona que li parla. *El cronista* fa an en Pous més favor que'ls seus propis incondicionals, y suposa que més o menys encertat, té un criteri definit, que per conveniència amaga sempre que li sembla. El fet de que en Pous—que, quan va anar a Madrid en representació d'*El Poble* li deia en Moles el *gegant del Pi*—el fet de que en Pous, diem, digui que *sí*, que *molt be* y que *perfectament* quan li parla en Corominas, obeeix abans a la seva inclinació a cremar encens de que a la seva falta d'opinió. Ara mateix, la única raó deque entre les dugues empreses de teatre català que aquesta temporada tenim prefereixi la del Romea, obeeix únicament al fet de que l'Iglesias senti pera la del tipic teatre del carrer de l'Hospital certa manifesta predilecció.

LA BANDA, AL PARC

— Què tocaran ara, senyor Clarinet?
— Primerament la Marxa heroica d'en Saint-Saëns; després la Marxa heroica d'en Saint-José.

Per lo demés, en Pous faria a la Cort de Rússia un excelent soldat de la guardia pretoriana, prest a donar mil cops la vida pera la salut del Czar. Ara, com siga que l'home no ha passat de la Rambla de les Flors, en Corominas mana an ell, com un dia hi manà en Redon. En Corominas, actual amo de vides y hisendes, ha privat an en Pous, que ha covat els seus punts de socialista, d'escriure respecte de vagues, per por de que'l botiguer, qual simpatia pretenen ara captarse els novíssims directors de la política d'*esquerra*, no manifesti el seu disgust ab la remesa de la contundenta baixa.

Altremet, deixant aquestes minucies y tornant a la conferència d'en Pous, se diu si l'ha dut a parlar de *La verge boja*—folla, diriem nosaltres—la convicció en que està de que la tasca de platicar sobre l'obra dels demés resulta sempre més planera que crearne una de mitjana... Anant al tema de la conferència, precisa fer constar que valentse d'una lògica implacable, ens demostrà en Pous que l'art viu per damunt de les idees generals del seu temps, que's nodreix de la mèdula de les religions y les filosofies, vivint de les hipòtesis y les recerques dels savis, y assimilantse lo millor de les ciències particulars. Tot lo que hem tingut ocasió d'apreciar en cada una de les obres que'l narrador ilustre de *L'Ergàstula* porta fins ara donades a l'escena. Mercès als grans coneixements d'en Pous, a la seva autoritat reconeguda, poguerem enterarnos dimars a la nit de qui era en Bataille, ignorat de tothom fins aleshores, y destruir l'opinió que'ns havíem fet de que únicament estrenava l'autor que disposava d'influències.

Un espectador molt discret, portador d'una *llogeta* pera la funció del dia següent, que també an aquesta altra classe social va permetre l'empresa l'entrada al teatre, digué moments abans de que en Pous comensés la lectura del seu treball:

—Y al conferenciant, qui ens el presenta? ¿O es que l'estrena d'aquet *tal* Bataille ha d'esser motiu pera que les nostres ilustres mediocritats se glorifiquin a sí mateixes?

JUST

DEL BORN AL PLATA

□ □ IMPRESSIONS DE VIATGE □ □

XXIV

El public

Y el public?

Parlem del public.

Com havem vist, per haverhi teatres, aquí, com a tot arreu, per forsa hi té d'haver el seu public, y que aquí hi ha public y hi ha teatres se veu tan sols mirant els anuncis.

Buenos Aires té tres coliseus immensos, magnífics, luxosos, de lo més modern, dedicats a l'òpera: el Colón, se pot assegurar que es dels millors teatres actuals. Aquí hi han, a lo menos, dotze sales, de les millors en la seva classe, que no paren en tot l'any, sense comptar les secundaries, que tampoc estan mai en vaga, y, lo que és més important, que en totes aquestes sales hi desfila, contínuament, lo més trist y lo més selecte en l'art dramàtic y en l'art líric, y's veuen plenes cada vespre.

Ara tornem a preguntar:

¿Quin es el gust del public?

An això, com a tantes coses d'aquesta terra cosmopolita, diriem que fa de mal respondre, si no diguessim altre volta que aquí no hi ha un gust, ni hi ha un mostruari, y que tan sols barrejantlos se'n pot treure la tinta neutra.

Realment fan de mal judicar les aficions que tingui un poble que van de lo més modern, de lo més nou, de la darrera hora, a lo que'ns retorna als records d'aquells vells temps de l'infantesa. Aquí, al costat del *Gran Guinyol*, art que'n diriem impressionista, se representa el *Juan Moreira*, ab traidor, barba y joc de punyalades, y els dos gemecs són aplaudits ab el mateix entusiasme; al costat de la *Salomé*, de música impersonal, se ponde-

ra el vell tenor de gorreta ab ploma, barba arrissada, ulls de barber y cames de punt; aprop de la *Viuda alegre*, ab el seu vals d'envelat ric, pera fer somiar les noies tendres, se veu lluir la capa y l'espasa, ab parlaments y *latiguillos* que remouen els records dels que ja l'han perduda, la tendror, y tots tenen partidaris: La Réjane després d'en Salvini, el nostre Borràs després d'en Carreras, en Grasso després d'en Sainati, y en Parravichini, y en Garavaglia tenen parroquia y aplaudiments, y al veure que tot s'aplaudeix un torna encara a preguntarse:

¿Què es lo que li agrada an aquet public?

Sembla que hauria de respondre: «—Li agrada tot, y no'n parlem més.» Però això no seria veritat. El public d'aquí mai protesta. Té una paciència admirable fins a acabar el darrer acte, però quan se n'ha anat no torna més, y estudiant un xic els motius que fa que no torni més quan una obra no es del seu gust potser ne treuriem l'aigua clara. No hi torna més quan l'obra es immoral, o li sembla que es immoral. En lo de l'immoralitat l'argentí es auster perfecte, y no entèn pas per immoral la verdor que pugui tenir l'obra ab tal que la virtut triomfi. El camí pot ser com un prat, però el verd ha d'esser d'esperansa, ab un bon castic al darrer acte pels traidors que s'ho mereixin, y escarment pera llissó del proxim. No hi torna més si l'obra es confosa. El simbolisme y les alegories se veu que no són del seu gust. Vol sentir cantarles clares, sense embuts, al gra, per la dressera. En vers o en prosa (no ve d'aquí) vol saber del cert lo que escolta; y, sobretot, no hi torna més si el drama o comedia no té acció, relleu y perspectiva de teatre. El public d'aquí perdonarà l'exageració y l'exaltament, perdonarà lo inverossimil, fins lo fals, y fins lo impossible, però no li dongueu discreteig, ni fingida naturalitat, ni psicologies que no sien plàstiques. Potser dirà que li agraden, perquè aquí, com a tot arreu, també hi ha fet cap l'snobisme, però en venint una situació que les passions surtin al defòra, no's recordarà de les teories y s'encendrà com un misto.

No sé si aquet modo de veure es bo o dolent. Me'n rento les mans. Això cada autor s'ho mirarà pel costat que més li convingui. Però lo que sí aconsellem es que'l qui cregui que'l teatre han d'esser drames interiors, que no estreni, en aquesta terra. Per tot lo que no li agrada se'n pot deduir interinament que'l public d'aquí, un cop al teatre, com a fòra, com per tot arreu, no vol perdre'l temps, que diuen que es *peso*, y com que per ell l'escoltar ho considera fer una feina, vol que'ls autors també treballin, ab acció, y acció, y vinga acció, extractant les sensacions y servintles a corre-cuita.

Que això no es viure, molts pensaran, y potser tindran raó; que això es viure més, diran alguns altres, y potser també ho endevinin, però no s'ha d'oblidar mai que som al país de la pressa, y que fins la diversió, en aquesta terra del neguit, s'ha de dur a marxes forsades. Aquí, que tot se cotisa, menos la són, que es temps perdut, la gent no vol adormirse, perquè'l dormir no dona resultat. Ensopiú al public que paga, en que sia en lo que a Europa'n diem alta poesia, y vos girarà l'esquena y no'l tornareu a veure mai més, però doneuli emocions al galop, a preu fet, a corre-cuita, y vos ho agrairà ab una ovació, com si us dongués l'orella del drama.

¿Es aquet, doncs, el gust del public? preguntem per darrera volta.

Y com hem comensat acabem:

No'n té un, de gust: els té tots. Si la majoria està conforme ab lo del relleu y ab lo de la pressa hi ha que pensar en lo que ja havem dit: que en un poble que està format de tots els gustos de tot arreu, fa de mal saber lo que li agrada. Gratant un xic, darrera l'argentí sempre s'hi troba el foraster. A sota el *cómo* no hi ha el *sí*; darrera el *chè* hi ha el valencià, y del *macana* l'andalús. Aixís es que, resumint, els homes sembla que escoltin ab desitg d'acabar aviat y entornarse'n a casa seva.

Pera provar això volem contar una anècdota que'ns ha succeït, que potser no tingui importancia, però que explica l'estat del public.

Se representa en català, y el teatre, com es natural, estava ple de catalans.

An el que escriu aquestes ratlles, com que la comedia era seva, al caure el teló, al darrer acte, per cortesia y per patriotisme el varen obligar a parlar.

—Si jo, que no més fa que dos mesos—va dir—que soc an aquesta terra, anyoro la meua llengua, què fareu vosaltres, ¡oh catalans! que fa tant temps que no la sentiu?

Y un senyor de les butaques se va alzar dient:

—Jo'n fa vintitres.

—Jo trenta—va dir un altre.

—Y jo molts més!

Y de un a un se van alzar tots, y l'emoció no'ls deixava parlar, y una corrent de tristor va voltar per tota la sala.

Si arriba a sortir un tren a la porta que hagués anat a Barcelona, no queda ningú al teatre.

Y ara digueume si un public aixís no es natural que tingui pressa.

SANTIAGO RUSIÑOL

(Seguirà.)

PRINCIPAL.—Aquesta sala presentava, dissabte, l'aspecte de les grans solemnitats. Una gran gentada omplia els quatre pisos. Comensà la funció inaugural ab el drama pitarresc *Lo Rector de Vallfogona*, que valgué an en Capdevila, an en Guiltart, a la Santolaria y als altres un seguit d'aplaudiments; al final de qual obra el *recién llegado* ens engegà una salutació de tons humoristics que fou molt celebrada. A continuació se representà *Deu los guard*, un curt y filosofic monolog de l'Aulés que digué ab molta gracia el *veterano* Goula.

Per fi de festa s'estrenà *Estil Imperi*, episodi galant en un acte, d'en Burgas. Vegi's lo que'n diuen els *dòmnes* de la nostra premsa diària: *La Veu* diu que «en Burgas ha donat nova mostra de la seva trassa de comediograf y de versaire». *La Publicidad*, que «es una linda y agradable comedia, que fué un éxito». *El Correo*, que «está bien planeado, elegantemente escrito y su creciente interés mantiene el del público durante toda la representación». *El Brusi*, que «tiene ambiente de época y fábula ingeniosa». *El Poble*, que «es una obreta estimable que s'escolta ab gust perquè no cau en la carrincloneria». *El Diario del Comercio*, que «se escucha con deleite pues el lenguaje es alado y pulcro, en sonoros versos blancos que acreditan, una vez más, de buen poeta al autor de *Jordi Erin*», y *La Vanguardia*, que «es una obrita escrita con desenfado y de tonos suaves, en la cual la malicia asoma siempre oportuna, trayendo una nota de exquisita ironía á aquel singular episodio». Anem a dir que, al costat d'aquets judicis altament favorables pera'l nostre amic, hi ha *El Liberal*, que diu que «*Estil Imperi* es una quisicosa que no tiene sinó el título de la época» y *La Tribuna*, que dona a entendre que «el público no entró en la obra, porque á ésta le falta emoción y verdad, á causa de la excesiva corrección del lenguaje», judicis igualment respectables que la sinceritat no'ns permet desatendre en aquesta ràpida exposició d'opinions.

De la nostra cullita hi afegirem que *Bonapart...* de l'exit se deü a l'excellent interpretació de tots els artistes. La Xirgu, deliciosa; en Capdevila, fet un bras de mar de gracia; la senyora Parreño, discretíssima; en Nolla, aguantant el pabelló com un gran home; en Galceran, sempre encaixat, y en Daroqui, en el mitg just entre la comedia y la caricatura.

Les funcions dedicades als senyors Guimerà, Iglesias y Rusiñol s'han vist molt concorregudes y han valgut a la nutrida

DESCANSANT

- Has vist, Lita? en Jaume de Borbón ha nomenat pintor seu an en Carles Vázquez.*
- Y en quina forma'l deurà fer?*
- Pera mi, no li queda altre recurs que ferlo baix la forma d'un paper ridicul.*

companyia del *Principal*, y particularment als seus directors, veritables exits.

Avensen ràpidament els ensaigs d'*Andrònica*, la tragedia d'en Guimerà (nova en català), y de *La manta*, un acte d'en Pous.

ROMEA.—Dimars s'inauguraren les avant-estrenes ab la de *La verge boja*. Un public compost en sa major part d'artistes y literats s'aplegà a la sala del *Romea*. Comensà la vetllada ab una curtíssima y atinada salutació de la companyia. Vingué després la lectura d'un ben raonat estudi sobre l'obra que s'anava a representar, en el qual el seu autor, Pous y Pagès, ens reflectà d'una manera clara l'esperit modern d'en Bataille y la tendència filosòfica-social de sa celebrada producció... Y s'alsà la cortina.

La verge boja es un dolorosíssim poema amorós que acaba fatalment en tragedia. En ell hi breguen constantment en lluita l'amor lliure y les conveniencies socials. Els protagonistes, un home casat, de quaranta anys, y una xicota de divuit, terriblement enamorats, aixequen el seu amor immens per damunt de la moral establerta, amor que a la fi sucumbeix pel sacrifici voluntari de l'enamorada, qui, en un esclat de consciencia y de pietat, retorna'l seu aimant a la dòna propia. Com se veu, dintre l'idea àcrata de l'amor que domina tot aquet procés animic, el desenllàs no pot ser més posat a la raó.

Sens dubte el tipo-caracter més hermós y original es el de l'esposa enganyada.

El dialóg no es tot lo fluid y sobri que prescriu la literatura escènica, no es pas un dialóg a la manera d'Hauptmann, ni tan sols a lo Brieux, però la tècnica teatral hi es dominadora, lo qual dona extraordinari relleu a l'interessant acció. El tercer acte conté escenes admirables, y no'ns referim a les violentes, a les de controversia, sinó a les de sentiment, a les de lluita interna.

L'interpretació, regular, en general. Molt be la Gotarredona.

—Dilluns el senyor Buxens va debutar ab *Lo ferrer de tall*. Fou justament aplaudit en alguns passatges de l'obra, demostrant que té més facultats que més de quatre. Valdria la pena que se li dongués a fer una estrena aont podriem jutjarlo millor.

NOVEDADES.—Pera dijous y divendres proxim estan anunciades dues funcions de teatre francès. La companyia de Blanche Dufrene representarà *L'aiglon*, d'en Rostand, y *La vierge folle*, d'en Bataille, dos grans exits a París.

ELDORADO.—Ha debutat la companyia espanyola que porta a la capsalera el nom de la distingida actriu Nieves Suárez. Els elements ab que compta, a jutjar per la funció inaugural, no són pas de gran volada; no passen de discrets, però cal reconeixer, no obstant, que ab artistes discrets y una bona direcció poden formarse conjunts apreciables.

La senyora Suárez va lluir sa finíssima gracia y el seu talent, enduentse tots els aplausos, sobre tot en el xistós entremés dels Quintero, que's presta admirablement a la presentació d'una actriu.

NUEVO.—Dissabte s'estrenà ab exit *Una passió de són*. L'obra diuen que va agradar molt, però, ab tot y això, l'endemà's despedí la companyia... Què ha passat? Deu me'n guard d'esbrinarho. Lo cert es que al Nou li ha vingut *Una passió de són...* y s'ha adormit.

L. L. L.

ESQUELLOTS

—No tot ha de ser *Dinàmica atmosfèrica*—s'haurà dit, sens dubte, l'amic Dionisi Puig—També, de tant en tant, convé un xic de *jaleo* en terra ferma.

Y ab el coneixement que ell té de l'assumpte y una claretat d'exposició que fa entendre la cosa al més llec, demostra com dos y dos fan quatre en un diari local que en el projecte de portada d'aigües que un tal senyor Rivas ha presentat a l'Ajuntament de Barcelona hi ha «una margenada de prop de 32 milions de pessetes» que no se sab en què s'han d'invertir.

Y lo pitjor es que al final del article en que tal afirmació dei-

xa establerta, encara, alsant en l'aire les xurriaques, diu l'amic Puig:

—Continuaré!...

¡Ai pobre don Gonzalo de las Rivas!...
Si en *Nisi* continúa, està guarnit.
Ens sembla que'l negoci de les aigües
se li ha aigualit.

Per lo vist, no són tampoc els regidors Janssens y Roig Rovira dels que dormen a la palla quan se tracta de protegir als amics.

Darrerament, ab l'excusa de practicar cert treballs de caracter sanitari, y ab carrec a les 60.000 votades pel cas, han firmat els dos senyors deu nomenaments corresponents a tants altres parents o recomenats de concejals, prescindint, al ferho, de la firma de l'arcalde.

Encara que cinc pessetes no són molts diners, pot dirse que *Deu n'hi dó*.

Ja n'hi ha pera comensar.

Y, sobre tot, la qüestió es ficarse a la Casa Gran.

Els nous empleats, que, pel sol fet d'esserho, demostren ja comptar ab bons padrins, se daran bona manya d'espavilarse pera no moure's mai del puesto y seguir anant cobrant.

Es allò que's diu: «A la casa de la vila y a l'escorxador...»

A l'Ajuntament va discutirse, dilluns passat, el sorollós projecte de les escombraries.

Un veí de la plassa de Sant Jaume ho deia:

—Jo no'n sabia pas res, però ho vaig endevinar desseguida.

—En què?

—En que al passar per davant de la porta de Cà la Ciutat, tothom se tapava'l nas ab el mocador.

En un comentari que *El Poble Català* dedica al nou trajo que en breu han d'estrenar els guardies municipals, hi trobem aquesta garrafalada:

«A gran seeigneur, tout ouneur.»

A la qüenta l'autor havia posat: «A grand seigneur, tout honneur».

Deixant apart que'l proverbi francès diu un'altra cosa, ¿no li sembla al estimat company que tantes errades d'impremta—car ja compremem que d'errades d'impremta's tracta—pera ser enquibides en una sola linia, resulten un excés deplorable?

Y quedi entès que aquesta observació la fem en el *seno* de l'amistat y sense gota de malicia, doncs si en ella s'hi ha de veure'l més petit atac al dogma de l'Esquerra, desde ara la donem per retirada.

Nosaltres, com el batlle del *singlot* d'en Pitarra, en aquestes materies no tenim més que una divisa:

«Primer es el partit que tot.»

«Quaranta mil... influencies de quaranta supernumeraris.» Així podria titularse la nova comedia que a la Casa Gran va a representarse, ab l'excusa de que hi ha que completar el Cos medic municipal.

Aquest intrincat organisme, tan radicalment desorganizat, diu que necessita un reforç de quaranta metges supernumeraris. Nosaltres creiem que, més que quantitat, necessita qualitat, el digníssim Cos facultatiu de l'Ajuntament. Com també creiem que'l millor sistema pera conseguirho es el de les oposicions.

Cert es que les oposicions poden corrompre's, com se corromp tot en el nostre país; però davant del public, de la premsa y de l'opinió un tribunal d'oposicions no pot xanxullejar al seu gust ni despreciar la justícia; y si té la barra de ferho, se guanya sempre l'oprobri y el despreci de les persones dignes y honrades.

Doncs be, senyors barcelonins, ciutadans que demà haureu d'esser auxiliats en els Dispensaris municipals: els joves que valen, els talents, els metges de capacitat que no disposin de *certs arguments*, que sembla que avui se exigeixen a Cà la Ciutat, no podran entrar en el Cos de metges municipals.

CARITAT BEN ENTESA

—Dónguise'n un!... Som pobres!... Som desgraciats!...
—Be, be..., però, si no sou lerrouxistes, no farem res.

L'ilustre i tan ilustre! Comissió de Governació del nostre Ajuntament, presidida per un metge que's diu Janssens, se proposa, y ja ho ha lograt, deixar un trist, tristíssim record a Barcelona y al Cos medic municipal, ab l'entrada de quaranta supernumeraris triats d'un *Concurs* per un regidor que's diu Carraté y un metge anomenat Roig, també regidor.

No hi fa res que no puguin provar la seva suficiencia y sabiduria en unes públiques oposicions; tan sols puguin fer efectives les mil... *influencies* del ala, que sembla són indispensables pera tenir el dret, més endavant, de cobrar les dues mil pessetes anyals consignades en el capítol V del presupost municipal, ja n'hi ha prou.

Així anirà convencentse el public de que'l capítol V del presupost municipal, destinat a beneficencia y sanitat, se dedica més aviat a la beneficencia de certs empleats de la Casa.

D'aquesta nova atrocitat municipal cap de les corporacions oficials de la classe mèdica n'ha protestat. De la falta de garantia d'aquet *concurs* ningú en diu paraula.

Barcelona encara no s'escandalisa.

Encara l'escupinada no ha sortit de cap boca.

El Poble Català ha fet reformes, les més notables de les quals són haver enxiquit la capsalera, haver abaratit els preus de subscripció, fer traduir a Schiller an en Pons y Pagès y haver entrat a formar part de la redacció l'Oliva Bridgman.

Conseqüència de l'última de les innovacions serà una propera campanya a favor de la desgravació dels alcools, que'l confrare vol emprendre ple de braó.

No cal dir com ens congratulariem de que'l resultat fos lo excelent que mereix l'entusiasme ab que s'empendrà, conegudes com són de tothom les aptituds que, pera una campanya d'aquesta naturalesa, adornen al nou redactor senyor Oliva.

Hem llegit en diaris de París—també'n llegim de diaris de París, nosaltres—que l'Henri Bataille, l'autor de *La verge boja*, cada vegada que estrena una obra, es tal l'horror que li agafa, que's veu obligat a fer dos dies de llit, víctima de colerines.

Això li passa al afortunat Bataille, que ha comptat sempre per exits les estrenes...

Què li succeirà an en Xavieret Viura el dia que llensi *au feu de la rampe* les seves «Flames del Goig»?...

¡Alsa, *amigo*, el brau Aladern, quina manera de prosperar desde que s'ha fet lerrouxista!

¡Fins té criada!

Ell mateix ens ho comunica en un article tan divertit com tots els seus y escrit en castellà, perquè fassi més efecte.

Y que no'ns ho diu poques vegades!...

«Mi cocinera...»

»Mi Menegilda...»

»Mi Maritornes...»

L'enhonabona, home, l'enhonabona!...

Y procuri que aquesta abundancia no se li acabi massa aviat. Perquè, com no deü ignorar l'ex-ferm ex-company de causa, això de les grandeses humanes, especialment les lerrouxistes, són, com deia el poeta,

*torres que un viento levanta
y que derriba otro viento.*

A *La Tribuna* tenen un revister de teatres que no té desperdici.

L'home, que ha debutat firmant ab les inicials J. P., donà compte de la presentació de la companyia d'*Eldorado* ab un article digne de passar a l'història com exemple d'aquesta literatura especial que distingeix a bona part dels nostres inimitables *chicos*.

Si l'espai ens ho permetés el publicariem íntegre, en la següent de que'ls llegidors no perdrien el temps.

En l'impossibilitat de ferho, anotarem no més que'l senyor J. P., insigne desaprensiu literari, fa constar que debutà la companyia Suárez *tomando* (?), para presentarse, las dos obras de los hermanos Alvarez Quintero «Amores y Amortos» y «Mujer, actriz y empresaria», esta última en la misma noche. (?)

Això no es res, encara.

Més avall diu, com la cosa més natural del món, que va veure a la senyoreta Suárez *rayar majestuosa* (?) y que el estreno de la noche, «Mujer, actriz y empresaria», *apropósito de los Quintero, escrita* (?) expresamente para Nieves, desempeñada con Mendiguchta, ha puesto en ella la actriz su triple carácter, realmente fácil para ella, y más cuando se trata de atajar el veto de un don Virtudes de villorlo en las representaciones que la actriz y empresaria propone efectuar, triunfando con facilidad del débil enemigo en los tres caracteres de mujer, empresaria y actriz.

Un verdader llo.

Estem segurs de que per mica que el senyor J. P. practiqui la crítica teatral, deixarà enrera an en Batlle.

Amunt, doncs.

Dilluns passat, la Junta del Circul Lliberal Monarquic no va poder celebrar l'anunciada sessió per falta de número.

Per falta de número?

Això rail S'haguessin arribat fins a qualsevol llibreria...

A comprar un «606».

Davant de l'evidencia, no hi ha més remei que rendirse.

L'informació dels nostres diaris es la més gràciosa del món.

¿Proves?... Una que val per mil.

L'altre dimecres, 28 de Setembre, ab fetxa del dia anterior, publicava *El Diluvio* aquet telegrama:

«M. Clemenceau ha llegado a Lisboa, siendo festejado.»

Y imagínense vostès si'ls festejos de Lisboa deurien ser estupendos, que en un diari francès del dia 2 del corrent varem trobarhi la següent noticia:

«RÍO JANEIRO, 1.º d'Octubre.—M. Clemenceau va donar ahir a Sao Paulo una conferencia que siguié aplaudidíssima. Aquet vespre se l'obsequiarà ab un banquet.»

De manera que cinc dies després d'haver arribat a Lisboa, M. Clemenceau encara no s'havia mogut del Brasil.

¿Què hem de fer ara nosaltres, senzills y conseqüents lectors de *El Diluvio*?

¿Plorar?

¿Riure?

¿Declarar el *boycott* al diari que ab tanta despreocupació ens pren el número?

L'Oliva Brigdman ha entrat a reforçar la redacció d'*El Poble*, y ha debutat ab un reportatge incoherent, carregat de oh!, oh!, igual que si Barcelona fos Turquia.

Y en Zengotita ha tornat a *La Tribuna* ab un article trist com ell y d'un to melodramatic que fa fredat.

L'Oliva Brigdman s'ha distingit sempre per abusar de les

esses, y en Zengotita vol tenir el major nombre de diaris possibles pera ell tot sol, pensant que aixís li serà fàcil publicar més sovint que ara.

Què hi farem?

Davant de semblants desastres no'ns queda més que repetir, ab l'ex-fundador de *La Reixa*:

¡Pobres infortunados idiotas!

El Teatre Nou ha tancat les portes sense avisar al públic. Sembla que la font de diners que eren els vaudevilles s'ha estroncat sobtadament, y en Gibert plega del ram de la sicalipsis.

Nosaltres sentim aquet tancament pel transtorn que haurà dut a l'amic Bonaplata, de qui's diu que, ab tot y havèrseli ofert la direcció dels lluisos de Gràcia, ell no ha volgut acceptarla, puig està decidit a seguir la sort dels actors que fins ara ha dirigit.

Diu que si ells van per les roques ell anirà pels taulons.

No compremem com an aquet desgraciat que's diu Josep Aladern, de mena tan aficionat a fer diccionaris, encara no se li ha ocorregut ferne un de radical, que contingui el vocabulari complet dels termes única y exclusivament adoptats pels redactors d'*El Progreso*.

Fora una cosa interessant y inacabable...

Inacabable perquè encara no sabem que hagi acabat mai res, l'Aladern. Ni la debilitat.

No escriuria en *El Progreso*, no, si anés tip!

Un nou epitalami que produirà sensació entre la gent de bastidors, s'anuncia...

Un actor dels vells del nostre teatre, que va en camí dels setanta anys, té relacions formals y està a punt de casarse ab una actriu que, si fa o no fa, es del seu temps.

Encara que *La verge boja* es obra exclusiva dels de Romea, sembla que s'ha concedit a la promesa permís pera donarne unes representacions...

Del ram de la medecina no n'admira el regidor senyor Lluch més branca que l'obstetricia.

Perxò el simpatic regidor-sindic ha renunciat la plassa de metge que li tocava en el repartiment dels quaranta supernumeraris proxims a crearse, en gracia a que, quan l'hora arribi, puga designar una llevadora de les que, per iniciativa d'en Monegal, s'han de nomenar.

En Lluch, que's veu que està per lo positiu, diu que s'estima més una dòna lletja que un home guapo.

Y, francament, no pot desalabarseli el gust.

S'estan fent gestions pera que en Placit Vidal, el poeta oblidat, entri al lerrouxisme, anant a fer companyia al seu germà Cosme, conegut pel mal nom de *l'Aladern*.

Pera decidirlo sembla que li han fet moltes proposicions, y bones. Li han promés parlar cada dia d'ell, ferli un homenatge, publicarli tots els retrats que en Biosca li dibuixi y comprarli un vestit nou a *El Aguila*.

Però en Placit Vidal no's decideix. Sembla que abans vol veure'l resultat que ll donarà, an en Zengotita, la nova filiació.

Y si veu que li va be, y entre'ls radicals se fa un xic de justícia als poetes, en Placit entrarà triomfalment a la Casa del Poble, lluint el vestit nou de trinca y el barret acabant de sortir de la botiga.

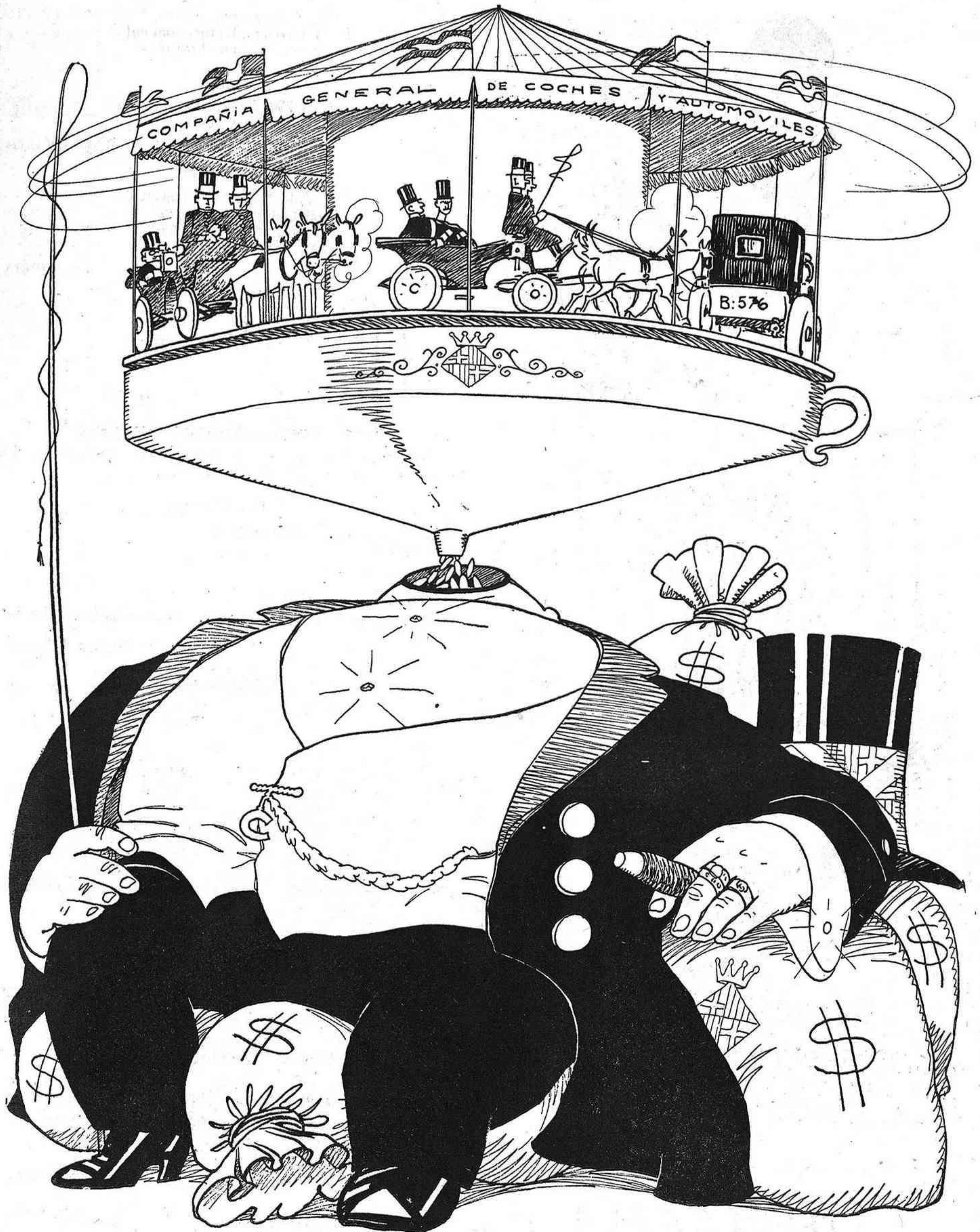

Al carrer d'en Petritxol, entre cà'n Parés y la confiteria:
—Es dir que a vostè li sembla que'ls seus nois volen tirar per artistes?

—Vaia!... Una gran vocació.

—Y en què'ls ho ha conegut?

—En que no tenen ganes de fer res.

EL COTXERO DE L'AJUNTAMENT

*Mentres els uns van voltant,
en Casany s'hi va engreixant.*

POBRE VALLÉS Y PUJALS!...

—Veig que hi esteu molt enredat, vos, ab això de les aigües...
 —¿Jo?
 —Vos direu! Per tot arreu sento la mateixa cansó: Les aigües del Vallès, les aigües del Vallès...

Respostes pagades

Eudalt Sala: Entren a la reserva.—Don Ton: Aquesta fruita de tot temps ens ha semblat atacada d'avariosis.—A. B. (a) Lo Rector de Vallfogona: Dels jeroglífics, me quedo ab l'últim.—Gnom: Procurarem complaure'l.—Brym: Nosaltres y els altres, ja'ls havem aprofitat aquets xistos. Me refereixo an els que són passadors.—Claudio Fernández y Castañé: Gracies per la bona intenció, però no'ns tindria cap utilitat.

TRENCA-CAPS

XARADES

I

En moltes cases de fóra l'invers dugues trobaras; en les notes de la música

la meva *prima* veuras.
 Y busca'm, lector, com cal
 y'm veuras en el *total*.

II

Tres Tot, invers-dos tres-hu
 té un duro fort y segú.

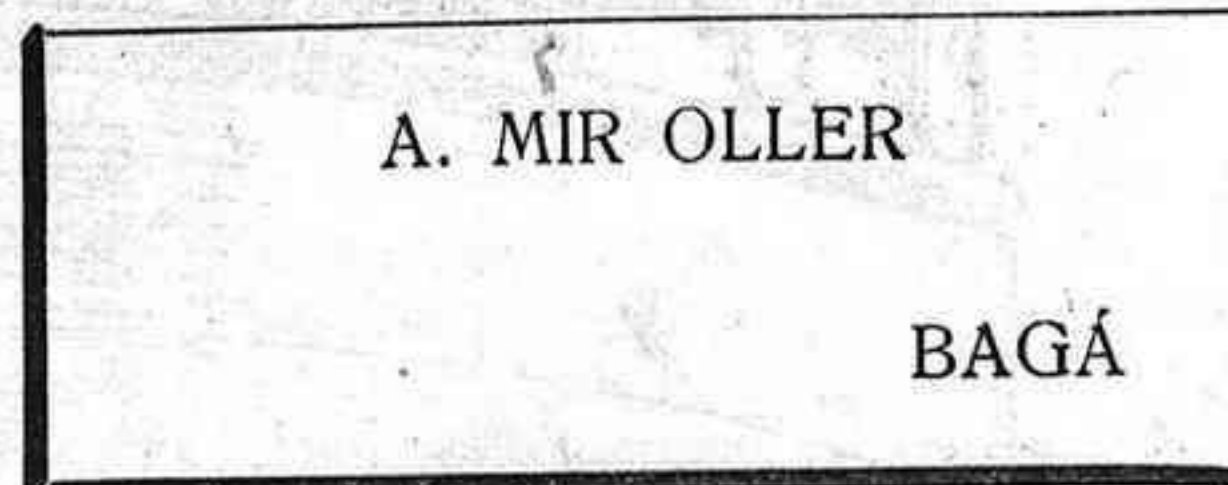
RAMON VALLS

MUDANSA

A la *Tot* vareig anarme'n
 per muller *total* trobâ.
 Parlo ja una *tot* ab una;
 es *total*, mira y se'n va.

CALANDRIA

TARGETA

Formar ab aquestes lletres, degudament combinades, el nom y apellido d'un conegut escriptor.

CONVERSA

—Escolta, nen. ¿Còm te dius?
 —Isidro.
 —¿Y d'apellido?
 —Roca.
 —Y, ¿quants anys tens?
 —Ai, ai, està molt de broma. Búsqiho, que tots dos ho havem dit.

NARCÍS VILA Y MINOBIS

JEROGLIFIC

K	D	R
5		V

PEP CISTELLÉ

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

Administració y Redacció:
 Llibreria Espanyola,
 Rambla del Mitg, núm. 20
 BARCELONA

Preus de suscripció:
 Fóra de Barcelona,
 cada trimestre:
 Espanya, 3 ptes. - Extranjer, 5

Número solt: 10 centims — Atrassats: 20

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
 Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
 BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Doctor MADMAN DESAPARICIÓN DE LA SÍFILIS

: EL TRIUNFO DEL :

POR EL DOCTOR

6 0 6

PABLO EHRLICH

UNA PESETA

COLECCIÓN DIAMANTE

TOMO 111

OBRA NUEVA

Á TODO HONOR

POR EL NOTABLE

ESCRITOR

FELIPE TRIGO

UN TOMO - PTAS. 0'50

OBRAS PUBLICADAS DE LA COLECCIÓN DIAMANTE

1. R. de Campoamor. Doloras, 1. ^a serie.	31. M. Matoses (Corzuelo) ¡Aleluyas finas!	56. Francisco Alcántara. Córdoba.	85. Ivan Tourgueneff. Hamlet y Don Quijote.
2. — Doloras, 2. ^a serie.	32. E. Pardo Bazán. Por la España pintoresca (viajes).	57. Joaquín Dicenta. Cosas mías.	86. A. Pestana (Cañel). Cuentos.
3. — Humoradas y cantares.	33. A. Flores. Doce españoles de brocha gorda.	58. López Silva. De rompe y rasga.	87. Angel Guerra. Al sol.
4. — Pequeños poemas, 1. ^a serie	34. José Estremera. Fábulas.	59. Antonio Zozaya. Instantáneas.	88. T. Dostoiéwsky. Alma infantil.
5. — Pequeños poemas, 2. ^a serie	35. E. Pardo Bazán. Novelas cortas.	60. J. Zahonero. Cuentecillos al aire	89. E. de Amicls. Aire y Luz.
6. — Pequeños poemas, 3. ^a serie	36. E. Fernández Vaamonde. Cuentos amorosos.	61. L. Taboada. Colección de tipos.	90. L. García de Giner. Valentina.
7. — Colón, poema.	37. E. Pardo Bazán. Hombres y mujeres de antaño.	62. Beaumarchais. El Barbero de Sevilla.	91. E. de Amicls. Manchas de color.
8. — Drama Universal, poema, primer tomo.	38. J. de Burgos. Cuentos, cantares y chascarrillos.	63. Angel R. Ohaves. Cuentos de varias épocas.	92. Voltaire. Zadig y Micromegas.
9. — Drama Universal, poema, segundo tomo.	39. E. Pardo Bazán. Vida contemporánea.	64. Alfonso Karr. Buscar tres pies al gato.	93. M. Ugarte. Mujeres de Paris.
10. — El Licenciado Torralba.	40. Jacinto Labaila. Novelas intimas.	65. Francisco Pí y Arsuaga. El Cid Campeador.	94. Obras menores de Cervantes.
11. — Poesías y Fábulas, 1. ^a serie	41. Fr. ^a Sarasate de Mena. Cuentos vasco-gados.	66. Vital Aza. Pamplinas.	95. J. Pérez Zúñiga. Chapuceras.
12. — Poesías y Fábulas, 2. ^a serie	42. F. Pí y Margall. Diálogos y Artículos.	67. A. Peña y Goñi. Río revuelto.	96. Voltaire. Cándido.
13. E. Pérez Escribá. Fortuna.	43. Charles de Bernard. La caza de los amantes.	68. E. Gómez Carrillo. Tristes idiomas.	97. Goethe. Las amarguras del joven Werther.
14. A. Lasso de la Vega. Rayos de luz	44. Eugenio Sue. La Condesa de Lagarde.	69. Nicolás Estévez. Calandracas.	98. J. Benavente. Teatro rápido.
15. F. Urrecha. Siguiendo al muerto	45. R. Altamira. Novelitas y cuentos	70. V. Blasco Ibañez. A la sombra de la higuera.	99. Novelas picarescas. Lazarillo de Tormes y Rinconete y Cortadillo.
16. A. Pérez Nleba. Los humildes.	46. J. López Valdemoro (El Conde de las Navas). La niña Araceli.	71. A. Dumas, hijo. La Dama de las Camelias.	100. J. León Pagano. La balada de los sueños.
17. S. Rueda. El gusano de luz.	47. R. Soriano. Por esos mundos...	72. J. M. Bartrina. Versos y prosa.	101. A. Guerra. Polvo del camino.
18. S. Delgado. Lluvia menuda.	48. L. Taboada. Perfiles cómicos.	73. F. Barado. En la brecha.	102. Camilo Castello Branco. María Moisés.
19. G. Frontaura. Gente de Madrid.	49. B. Pérez Galdós. La casa de Shakespeare.	74. Luis Taboada. Notas alegres.	103. Gracla Deledda. Cuentos de la Cerdeña.
20. Miguel Melgosa. Un viaje á los infiernos.	50. J. Ortega Munilla. Fifina.	75. Xavier de Montepin. La señorita Tormenta.	104. Antología taurina.
21. A. Sánchez Pérez. Botones de muestra.	51. F. Salazar. Algo de todo.	76. A. Zozaya. De carne y hueso.	105. Manuel Carretero. La espuma de Venus.
22. J. M. Matheu. ¡Rataplán!	52. Mariano de Gavla. Cuentos en guerrilla.	77. X. de Montepin. Muerto de amor	106. Federico Rahola. Los ingleses vistos por un latino.
23. T. Guerrero. Gritos del alma.	53. Felipe Pérez y González. Peccata minuta.	78. Conde León Tolstol. Venid á mí...	107. Eça de Queiroz. La nodriza.
24. Tomás Luceño. Romances y otros excesos.		79. A. Calderón. A punta de pluma.	108. A. de Chamisso. Pedro Schlemihl ó el hombre que ha perdido su sombra.
25. L. Rufz Contreras. Palabras y plumas.		80. Enrique Murger. Elena.	109. M. Sarmiento. Así.
26. R. Sepúlveda. Sol y Sombra.		81. Luis Taboada. Siga la broma.	110. Felipe Trigo. A todo honor.
27. J. López Silva. Migajas.		82. L. G. de Giner. La Samaritana.	
28. F. Pí y Margall. Trabajos sueltos		83. Cyrano de Bergerac. Viaje á la luna.	
29. E. Pardo Bazán. Arco iris, cuentos.		84. E. Antonio Flores. ¡Huérfana!	
30. E. Rodríguez Solís. La mujer, el hombre y el amor.			

PRECIO DE CADA TOMO: 2 REALES

EL AÑO EN LA MANO

Almanaque-Enciclopedia popular de la vida práctica.

ES EL LIBRO MÁS LEÍDO DE ESPAÑA Y AMÉRICA

LA EDICIÓN DE 1911 APARECERÁ EN BREVE

EL AÑO EN LA MANO publicará 16 bellos cuadros del célebre Goya, impresos á dos tintas sobre papel estucado

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaxes.

La Verge, boja?... Reina Santíssima, quin sacrilegi!

—Quin país deu ser aquet, Toni?
—No ho sé... Val més que esperem que fassin el de l'illa, que sabem lo que vol dir...

—Vui vèureho, això... No fos cas que's tractés d'una sàtira contra la meva persona.

—Adrianet, ojo, eh?... Mira que si això es una indirecta per mi, rebràs...